

ULKOASIAINVALIOKUNNAN MIETINTÖ 7/2012 vp

Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle pohjoismaisista rajaesteistä

Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan toimintakertomus 2011

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 25 päivänä huhtikuuta 2012 lähettänyt ulkoasiainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi valtioneuvoston selonteon eduskunnalle pohjoismaisista rajaesteistä (VNS 3/2012 vp) sekä 20 päivänä huhtikuuta 2012 Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan toimintakertomuksen 2011. Valiokunta on käsitellyt pohjoismaisen toimintakertomuksen yhdessä valtioneuvoston selonteon kanssa tavoitteena korostaa rajaesteiden yhtenäistä käsittelyä.

Lausunnot

Eduskunnan päätöksen mukaisesti sosiaali- ja terveysvaliokunta ja sivistysvaliokunta ovat antaneet selonteosta lausunnon (StVL 10/2012 vp, SiVL 7/2012 vp), jotka on otettu tämän mietinnön liitteiksi. Lisäksi valtiovarainvaliokunta on antanut valiokunnan perustellun kannanoton.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- kansanedustaja Simo Rundgren ja sihteeri Greta Lohiniva, PN:n Suomen valtuuskunta
- puheenjohtaja Ole Norrback, Rajaestefoorum.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallitusohjelmassa todetaan, että hallitus toimii aktiivisesti pohjoismaisen yhteistyön tiivistämiseksi. Valtioneuvoston selonteosta täysistunnossa 25.4. käyty keskustelu oli osa kaikissa Pohjoismaiden parlamenteissa käytyä rajaestetee- makeskustelua. Rajaesteet on selonteossa rajattu koskemaan lainsäädäntöön tai sen toimeenpääntöön liittyviä eroavaisuuksia Pohjoismaiden välillä, jotka vaikeuttavat yksilöiden tai yritysten tasavertaisia toimintamahdollisuuksia toisessa Pohjoismaassa. Myös Pohjoismaiden neuvoston

Suomen valtuuskunnan toimintakertomuksessa vuodelta 2011 käsitellään rajaestekysymyksiä.

Hallitus tekee rajaesteselonteossa neljä selkeää sitoumusta. Se lupaa jatkaa ja syventää Pohjoismaiden välistä rajaesteyhteistyötä, ehkäistä uusien rajaesteiden syntymistä, tehdä esityksiä kansallisesti ratkaistavien rajaesteiden poistamiseksi ja toimia aktiivisesti pohjoismaista yhteistyötä edellyttävien rajaesteiden poistamiseksi.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta (StVL 10/2012 vp) korostaa, että rajaesteiden poistaminen on

pitkäjänteistä työtä, jossa tuloksia ei synny nopeasti. Siksi rajaesteiden poistamisen ohella on tärkeää huolehtia siitä, ettei lainsäädännöllä luoda uusia rajaesteitä. Sosiaali- ja terveysvaliokunta nostaa esille sen tosiasian, ettei Pohjoismaissa ole löytynyt poliittista halukkuutta yhdenmukaistaa lainsäädäntöä ongelmien poistamiseksi.

Sivistysvaliokunta (SiVL 7/2012 vp) pitää tärkeänä, että työ- ja elinkeinoministeriön tamikuussa 2012 asettama työryhmä, jonka tehtävänä on arvioida työpaikalla toteutettavien eityösuhteisten palvelujen käytön ehtoja ja vaikutavuutta, käsittelee myös työmarkkinatoimenpiteen, kuten työharjoittelun, järjestämistä ulkomailla.

Pohjoisen raja-alueyhteistyön osalta sivistysvaliokunta esittää harkittavaksi, että raja-alueille luodaan kokeiluna erityissääntely, jolla tosiasialliset rajaesteet voidaan poistaa tai niitä merkittävästi vähentää. Ulkoasiainvaliokunta pitää sivistysvaliokunnan esitystä perusteltuna.

Valtiovarainvaliokunta katsoo (pöytäkirjanote VaVP 23/2012 vp), etteivät selonteossa esiin nostetut, verotusta koskevat kysymykset anna tässä yhteydessä aihetta enempään toimenpiteisiin.

Ulkoasiainvaliokunta yhtyy valtioneuvoston näkemykseen siitä, että työtä vapaan pohjoismaisen liikkuvuuden edistämiseksi ja maiden välisten rajaesteiden poistamiseksi tulee jatkaa määrätietoisesti. Tämä edellyttää niin kotimaan viranomaisten kuin Pohjoismaiden välisen koordinointitehostamista. Vaikutuksiltaan merkittävät esteet on kartoitettava ministeriöiden toimesta ja niiden poistamiseen on kiinnitettävä riittävästi huomiota. Rajaestekeskustelussa on

päästävä irti yleisyydestä ja toimet kohdistettava todellisiin ongelmiin.

Ulkoasiainvaliokunta painottaa, että rajaeste-vaikutuksia on hyvä tarkastella myös oikeusministeriön säädösehdotusten vaikutusten arviointiohjelmien valossa. Tämä koskee myös EU-säädösehdotuksia koskevaa kansallista kannanmuodostusta sekä EU-direktiivien täytäntöönpanotoimia.

Pohjola kiinnostaa. Valiokunta pitää tärkeänä, että poliittisella tasolla annetaan selvä ohjeistus todellisten rajaesteiden poistamiseksi. Tarvittaviin uudistuksiin tulisi ryhtyä rohkeasti (UaVM 4/2012 vp). Keskustelussa tulisi ottaa huomioon se, että pohjoismainen yhteistyö koetaan tarpeellisempaan ja ajankohtaisempaan kuin vuosiin ja silloin on tärkeää tarkastella myös aikoinaan hyväksi havaittujen instituutioiden rakenteiden toimivuutta nykypäivänä. Rakenteet eivät saisi estää tai hidastaa poliittisten tavoitteiden toteutumista, vaan niiden tulisi vastata nykyisiä poliittisia ja taloudellisia realiteetteja ja haasteita.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella ulkoasiainvaliokunta ehdottaa eduskunnan hyväksyttäväksi kannanoton,

että eduskunnalla ei ole huomautettavaa kertomuksen johdosta,

että eduskunnalla ei ole huomautettavaa selonteon johdosta, mutta eduskunta edellyttää valtioneuvoston ottavan huomioon mietinnössä esitetyt kannanotot.

Helsingissä 5 päivänä kesäkuuta 2012

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

vpj.	Pertti Salolainen /kok	Annika Lapintie /vas
jäs.	Jouni Backman /sd	Maria Lohela /ps
	Pekka Haavisto /vihr	Petteri Orpo /kok
	Ilkka Kanerva /kok	Tom Packalén /ps
	Saara Karhu /sd	Ben Zyskowicz /kok
	Mari Kiviniemi /kesk	vjäs. Timo Heinonen /kok
	Johannes Koskinen /sd	
		Seppo Kääriäinen /kesk.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tuula Svinhufvud.